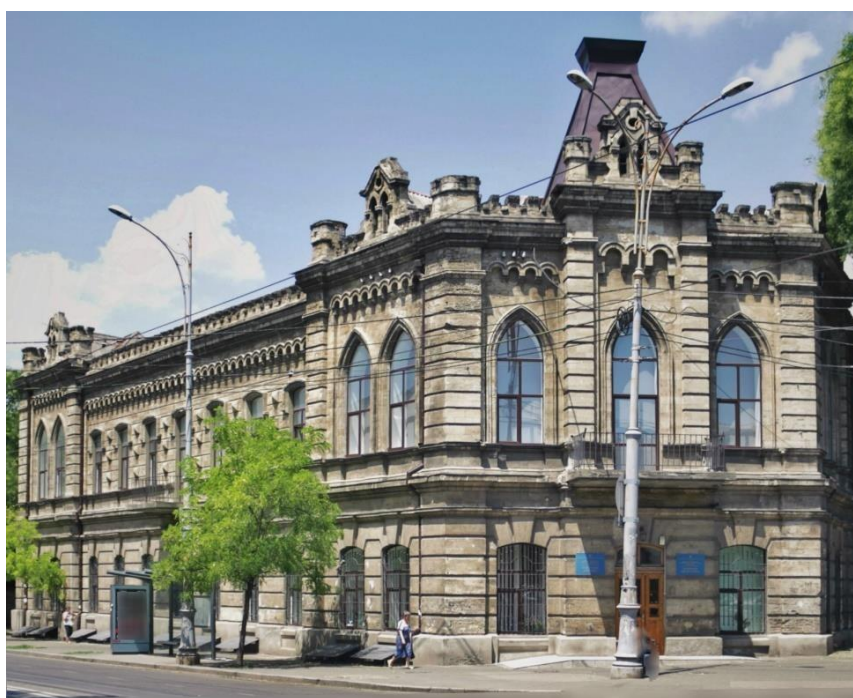

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
БІБЛІОТЕКА

**«БІБЛІОТЕКА У СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ
ПРОСТОРІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
(до 100-річчя бібліотеки Університету Ушинського)»**

**Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної бібліотечної
конференції**

**17 листопада 2022 року
м. Одеса**

Одеса – 2023

УДК 021:027.7(477.74)(043.2)

Упорядники: кандидат мистецтвознавства, директор бібліотеки О. П. Спаськова, зав. відділом бібліотеки І. В. Панченко, бібліограф 2-ї категорії О. А. Максим.

**Схвалено рішенням вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(Протокол № 5 від 24.11.2022р.)**

Бібліотека у сучасному інформаційному просторі: проблеми та перспективи (до 100-річчя бібліотеки Університету Ушинського) : тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної бібліотечної конференції (17 листопада 2022 р., м. Одеса) / упоряд. О. П. Спаськова, І. В. Панченко, О. А. Максим. – Одеса : Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського, 2023. – 175 с.

Автори тез несуть особисту відповідальність за достовірність поданих матеріалів та за порушення прав інтелектуальної власності інших осіб.

книг, архівних документів, в тому числі їх спеціальних видів - патентних, нормативно-технічних, неопублікованих, тощо; збереження оригіналів, які перебувають під загрозою зникнення або пошкодження.

Література

1. Електронні бібліотечні інформаційні системи наукових і навчальних закладів: монографія / Спірін О. М. та ін. Київ : Педагогічна думка, 2012. 176 с.
2. Желай О. Електронний сервіс сучасної бібліотеки : монографія. Київ : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2021. 208 с.
3. Лобузін І. Цифрові бібліотечні проекти: технологічні рішення та управління життєвим циклом колекцій: монографія. Київ : НАНУ. НБУВ, 2016. 214 с.
4. Про авторське право та суміжні права. Закон України від 23.12.1993 р. №3792-XI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text> (дата звернення 05.01.2022).
5. Про схвалення Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 р. Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 №219-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-%D1%80#Tex>

Марта Степанівна Надрага,

кандидат історичних наук, старший дослідник,
директор Бібліотеки ЛНМУ Данила Галицького
м. Львів

Світлана Віталіївна Васільєва,

завідувач сектору інформаційно-бібліографічного відділу
Бібліотеки ЛНМУ Данила Галицького
м. Львів

РОБОТА БІБЛІОТЕКИ ЛНМУ ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО В УМОВАХ КАРАНТИНУ ТА ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ : ЗАВДАННЯ І РОЛЬ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАУКОВО-ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Ключові слова: бібліотека, карантин, військовий стан, послуги, інформаційні ресурси.

В останні роки ми всі стали свідками страшної дійсності та зіткнулись з подіями, які назавжди змінили особисте та професійне життя кожної людини, перекреслили багато наших планів та змусили вчитись працювати в новому форматі. Спочатку непередбачуваність у вигляді пандемії COVID-19 та оголошення карантинних обмежень поставили бібліотеки України в умови нової реальності, коли доводилось шукати інші шляхи в організації роботи у надзвичайній ситуації, спрямованій на вихід та подолання наслідків карантину. Другим важким випробуванням для всіх стала військова агресія з боку РФ 24 лютого 2022 року. Проте ми не просто вижили, адаптувались та пристосувались до умов карантину й прийняли виклики війни, а вийшли на новий етап.

Інформаційна підтримка наукового та освітнього процесів стала одним із найголовніших завдань у роботі Бібліотеки ЛНМУ імені Данила Галицького під час пандемії COVID-19. Активізація дистанційного навчання студентів суттєво змінила функції бібліотеки, яка у своїй діяльності безпосередньо долучається до виконання освітніх завдань університету, допомагає користувачам адаптуватися в інформаційному просторі та забезпечує широкий доступ до наукової інформації та інформаційних ресурсів.

Бібліотека продовжує виконувати свої основні функції, поєднуючи їх з новими викликами, що диктують події та час. Попри всі складнощі сьогодення, бібліотечний фонд поповнюється вітчизняними та іноземними виданнями : науковою, науково-популярною літературою, офіційними виданнями, документами на традиційних та електронних носіях інформації. Формування бібліотечного фонду базується на моніторингу навчальних планів, програм та тематики наукових досліджень університету, постійно здійснюється аналіз книгозабезпеченості навчальних дисциплін, що дозволяє комплектувати фонд новими документами у відповідності до ліцензійних норм та вимог. У період карантину студенти завжди мали можливість отримувати та повертати навчальні комплекти літератури.

Бібліотека Університету орієнтується на користувача, охоплюючи різноманітні напрями роботи. Для інформування працівників університету про нові надходження інформаційно-бібліографічний відділ укладає «Бюлетень нових надходжень». Триває робота над укладанням ґрунтового бібліографічного покажчика «Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького : погляд крізь віки». Постійно додаються бібліографічні описи про нові видання до покажчиків «Доказова медицина» та «Сімейна медицина». Бібліотека працює над доповненням біобібліографічного видання «Михайло Кос (1863-1930) – військовий лікар, науковець, громадський діяч». Здійснюється пошук публікацій з історії медицини. Бібліотека

займається ретроспективними та аналітичними розвідками медицини Галичини періоду XV-XIX сторіччя та продовжує дослідження «Історії медицини в датах та іменах». Науково-дослідна діяльність бібліотеки базується на власних напрацюваннях та на організації інформаційних досліджень і проєктів з медичного краєзнавства, а саме видання «Санаторії і курорти Галичини – у фондах бібліотеки ЛНМУ імені Данила Галицького».

Працівники Бібліотеки підвищують свій професійний рівень. Лише цього року ми стали учасниками низки міжнародних та вітчизняних конференцій, опублікували 6 статей у фахових журналах, прослухали вебінари та тренінги, що стосуються можливостей використання наукометричних ресурсів та цифрових інструментів для наукової комунікації.

В організації віддаленого доступу велике значення має власний сайт, який залишається основним інформаційним ресурсом бібліотеки. Його контент регулярно оновлюється. Користувачі мають можливість переглядати електронний каталог, перелік послуг, що надаються бібліотекою. З метою інформаційної підтримки студентів-медиків, лікарів і медичних працівників в умовах розв'язаної рф війни, українським фахівцям у галузі медицини було надано безкоштовний доступ до електронних платформ наукової інформації, основними з яких є : Scopus, Web of Science, ScienceDirect Elsevier, Bentham Science, Clarivate Analytics, Oxford Medicine, UPToDATE, EBSCO тощо.

Для ознайомлення студентів з відкритими медичними навчальними ресурсами у вільному та тестовому для нашого університету доступі, зокрема, з переліком міжнародних баз даних, навчальних платформ та електронних версій підручників, на сайті бібліотеки створено їх віртуальну презентацію, систематизовану згідно основних навчальних дисциплін. Велика робота проводиться по створенню віртуальних виставок, які приурочені ювілеям видатних науковців та вчених-медиків нашого вузу. Цікавим віртуальним проєктом, який популяризує фонди читальних залів бібліотеки, стала візуалізована підбірка книг з анатомії, гістології, фізіології, цитології та ембріології та інших на нашому сайті.

В умовах сучасних реалій, які обтяжені військовими діями, бібліотека активно використовує свій науковий, освітній і фаховий потенціал у інформаційній підтримці лікарів та медиків і наданні необхідної літератури тим, хто навчає військових та волонтерів першої невідкладної допомоги. Постійно оновлюється перелік літератури, яка стосується проблем невідкладної військової хірургії, посттравматичного та стресового розладів, психологічної допомоги. На запити працівників кафедр і військових лікарів формуються тематичні підбірки літератури, активно поповнюється база даних «Посттравматичний стресовий розлад внаслідок військових дій».

У цей складний для країни час основна робота бібліотеки полягає у трьох важливих напрямках – рятівний, волонтерський та відновлення повноцінної роботи. З першого дня війни працівники почали рятувати приміщення і найцінніші фонди бібліотеки – укріпили вікна, облаштували укриття, де можна сховатись під час ОПОВІЩЕННЯ про повітряну ТРИВОГУ; перемістили документацію та інвентарні книги до металевих шаф та підвалів. Для запобігання кібератакам було відключено сервери бібліотеки, але активно працював сайт, також ми почали інтенсивно діяти через соціальні мережі – Facebook та Instagram. Працівники активно займалися волонтерством та попри все продовжували виконувати свої повсякденні професійні обов'язки. У бібліотеці було організовано чергування, ми працювали фактично без вихідних. На добровільних засадах розпочали допомагати Академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного. У співпраці з Українським лікарським товариством у Львові та австрійським Червоним Хрестом організовували постачання турнікетів для бійців на фронті. У перші дні війни ми здавали кров для поранених українських бійців. Частина колег приймала в себе вдома та шукала помешкання для внутрішньо переміщених осіб з тимчасово окупованих територій. Інші допомагали готувати їжу для армії та переселенців, сортували гуманітарну медичну допомогу, плели маскувальні сітки для військових.

У нашому закладі навчається багато студентів зі Сходу та Півдня України, іноземних студентів, багато з них потребували психологічної підтримки і допомоги, особливо у перші дні військової агресії. Ми також долучилися до організації роботи у цьому напрямі. В умовах війни спостерігається все більший інтерес серед громадян України, переважно російськомовних, до вивчення й опанування української мови. Наші бібліотекарі викладали на фахових курсах з вивчення української мови, організовували збір книжок українською мовою для вимушено переселених закордон осіб.

Бібліотека ЛНМУ імені Данила Галицького співпрацює з медичними університетськими бібліотеками України та закордону, виступила співорганізатором семінару «Медичні бібліотеки в умовах війни» та долучилася до ініціатив бібліотечної спільноти, ініційованої Українською бібліотечною Асоціацією щодо засудження російської агресії. Наша діяльність отримала підтримку колег з міжнародних бібліотечних організацій, які висловили свою солідарність на конференціях : ABDOS-Tagung 2022 (травень, Рига, Латвія), AGMB-Tagung (вересень, Вюрцбург, ФРН), EANIL (червень, Роттердам, Нідерланди).

Сьогодні, у важкий для нашої країни час, Бібліотека як ніколи згуртовується, проявляє стійкість та долає виклики війни. Ми прагнемо перейти на якісно новий рівень

інформаційного забезпечення, сподіваючись, що накопичений досвід разом з організаційними нововведеннями допоможуть нам у втіленні нових ідей.

Література

1. Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького : річний огляд 16 листопада 2019 – 16 листопада 2020 / гол. ред. Б. С. Зіменковський. Львів : ЛНМУ, 2020. 64 с.
2. Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького : річний огляд 16 листопада 2020 – 16 листопада 2021 рр. / за ред. Б. С. Зіменковський. Львів : ЛНМУ, 2021. 68 с.
3. Надрага Марта, Щоголева Ярослава У центрі уваги – студент. До 45-річчя створення відділу навчальної літератури Наукової бібліотеки ЛНМУ імені Данила Галицького. *Alma Mater*. 2016. Жовтень (№ 10). С. 8.
4. Nadraga Marta Lviv National Medical University Scientific Library – a history of the library. *Journal of the European Association for Health Information and Libraries*. 2014 Vol. 10, № 1. P. 18-20. URL : [HTTP://WWW.EAHIL.EU/JOURNAL/JOURNAL_2014_VOL10_N1.PDF](http://www.eahil.eu/JOURNAL/JOURNAL_2014_VOL10_N1.PDF)
5. Наукова бібліотека Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького : URL : [HTTP://LIBRARY.MEDUNIV.LVIV.UA](http://LIBRARY.MEDUNIV.LVIV.UA) (дата перегляду 05.11. 2022).
6. Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19: постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 р. № 211. URL: [HTTPS://WWW.KMU.GOV.UA/NPAS/PRO-ZAPOBIGANNYA-POSHIM110320RENNYU-NA-TERITORIYI-UKRAYINI-KORONAVIRUSU-COVID-19](https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zapobigannya-poshim110320rennyu-na-teritoriyi-ukrayini-koronavirusu-covid-19)
7. Терещенко Н. М. Особливості роботи бібліотек в умовах карантину: огляд вітчизняного та світового досвіду. *Інтегровані комунікації*. 2020. Вип. 1(9). С. 59–66.

Галина Сергіївна Осіпова,
заступник директора бібліотеки
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
м. Ніжин

**СТУДЕНТСЬКА БІБЛІОТЕКА В КОНТЕКСТІ ІСТОРІЇ БІБЛІОТЕКИ
НІЖИНСЬКОГО ЮРИДИЧНОГО ЛІЦЕЮ КНЯЗЯ БЕЗБОРОДЬКА (1840–1875 РР.)**